

Remissyttrande

Remissyttrande över promemorian "Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam" (S2026/01304)

Söderåsens Samordningsförbund välkomnar regeringens ambition att skapa bättre förutsättningar för uppföljning och utvärdering av insatser som finansieras genom finansiell samordning enligt Finsam-lagen. Förbundet delar bedömningen att nuvarande situation, där personuppgifter inte har kunnat registreras i Uppföljning Finsam sedan 2023, har medfört betydande begränsningar i möjligheten att bedöma insatsernas resultat och effekter. Möjligheten att återigen följa deltagarnas utveckling över tid är därför positiv och nödvändig.

Samtidigt ser förbundet ett antal frågor som behöver förtydligas eller beaktas ytterligare innan förslaget genomförs.

Samordningsförbundens ansvar för uppföljning och utvärdering måste motsvaras av tillgång till relevant information

Enligt gällande lagstiftning ansvarar samordningsförbunden för uppföljning och utvärdering av finansierade insatser. I promemorian föreslås att Försäkringskassan ska vara personuppgiftsansvarig och förvalta det nationella uppföljningssystemet, samtidigt som samordningsförbunden i huvudsak endast ska få tillgång till aggregerad eller avidentifierad information.

Söderåsens samordningsförbund anser att det behöver klargöras hur förbundens lagstadgade ansvar för uppföljning och utvärdering ska kunna fullgöras om förbundet inte själv har möjlighet att påverka vilken information som tillgängliggörs. Det bör tydliggöras att samordningsförbund ska ha tillgång till den information som krävs för att kunna följa upp, utveckla och utvärdera sina verksamheter på ett ändamålsenligt sätt.

Lokala behov måste beaktas i utformningen av uppföljningssystemet

Förbundet ser positivt på ett nationellt uppföljningssystem men vill understryka att samordningsförbundens lokala behov kan skilja sig avsevärt åt.

Det behöver därför tydliggöras hur beslut om variabler, rapporter, analysfunktioner och återrapportering ska fattas samt vilket inflytande samordningsförbunden kommer att ha över dessa beslut. Begreppet "i samråd med samordningsförbunden" bör preciseras. Förbundet anser att samordningsförbunden bör ges ett strukturerat och långsiktigt inflytande över systemets utveckling och förvaltning.

Uppföljningen bör omfatta progression och rehabiliteringsresultat

Promemorian lägger stor vikt vid resultat kopplade till sysselsättning, aktivitet och försörjningskälla. Dessa mått är viktiga, men speglar inte alltid de resultat som uppnås för individer som står långt från arbetsmarknaden.

Söderåsens samordningsförbund anser att det nationella uppföljningssystemet även bör möjliggöra uppföljning av progression mot arbete och studier, exempelvis förbättrad arbetsförmåga, ökad närvaro, stärkt rehabiliteringsförmåga, förbättrad samordning mellan myndigheter och övergång till lämpliga rehabiliteringsinsatser. Annars finns en risk att verksamheter riktade till de mest utsatta målgrupperna inte får en rättvisande bedömning av sina resultat.

Strukturinriktade insatser måste kunna följas upp

Finsam finansierar inte enbart individinriktade insatser utan även strukturinriktade verksamheter som syftar till att utveckla samverkan, arbetssätt och organisatoriska förutsättningar mellan medlemsparterna.

Förbundet bedömer att promemorian i huvudsak fokuserar på individbaserad uppföljning. Det bör därför tydliggöras hur det föreslagna systemet kan användas för att följa upp och utvärdera effekter av strukturinriktade insatser.

Förutsättningar för oberoende utvärderingar behöver säkerställas

Samordningsförbund använder regelbundet externa utvärderare, forskare och konsulter för att analysera verksamheternas effekter. Förbundet anser att det behöver klargöras hur sådana utvärderingar ska kunna genomföras när individuppgifter förvaltas av Försäkringskassan.

Det bör tydligt framgå vilka möjligheter som finns att få tillgång till relevanta dataunderlag för forsknings- och utvärderingsändamål, vilka processer som ska tillämpas samt vilka kostnader som kan uppstå.

Konsekvenserna för samordningsförbunden behöver analyseras ytterligare

Promemorian bedömer i begränsad omfattning konsekvenserna för samordningsförbunden. Förbundet bedömer att genomförandet kan medföra ökade kostnader och ett ökat administrativt arbete genom bland annat anpassning av rutiner, utbildningsinsatser, kvalitetssäkring av data och förändrade rapporteringskrav.

Söderåsens samordningsförbund anser därför att de administrativa och ekonomiska konsekvenserna för samordningsförbunden bör analyseras mer ingående innan förslaget genomförs.

Sammanfattande ställningstagande

Söderåsens samordningsförbund ställer sig positivt till ambitionen att åter möjliggöra en meningsfull och rättssäker uppföljning av Finsam-finansierade insatser. Förbundet anser dock att följande frågor behöver förtydligas innan reformen genomförs:

(S2026/01304)- Söderåsens samordningsförbund

1. Hur samordningsförbundens ansvar för uppföljning och utvärdering ska kunna fullgöras när Försäkringskassan förvaltar de underliggande uppgifterna.
2. Vilket inflytande samordningsförbunden kommer att ha över systemets utformning, innehåll och framtida utveckling.
3. Hur tillräckligt detaljerade underlag ska kunna tillhandahållas för lokal och oberoende utvärdering.
4. Hur progression och rehabiliteringsresultat ska kunna följas upp utöver sysselsättning och försörjningsstatus.
5. Hur strukturinriktade insatser ska följas upp samt hur de administrativa och ekonomiska konsekvenserna för samordningsförbunden ska hanteras.

Söderåsen samordningsförbund bedömer att dessa förtydliganden är viktiga för att säkerställa att det nationella uppföljningssystemet stärker, snarare än begränsar, samordningsförbundens möjlighet att styra, utveckla och utvärdera sin verksamhet.